

Hitt ævinliga gonguverkið

Hendingin í skaldsöguni er henda: Elsa í Miklagarði eigur eina dóttur, Katrin. Einaferð, nú Katrin er komin til giftingaaldur, sigur móðurin fyri henni, at faðir hennara í síni tíð var trúlovaður aðrari gentu, Onnu. Men Elsa hevði tikið drongin frá henni, tey giftust, fingi hesa dótrina og so varð Elsa einkja. Anna giftist í grannabygd, fekk sonin Birgir, og so doyðu tey bæði. Drongurin gjørdist undarligur og legðist inni. Fyri at bota hesa misgerð aftur, vil Elsa, at Birgir skal koma til teirra at búgva, so hon kann fáa eitt mannfólk burtur úr honum o ggifa hann við Katrini og lata hann fáa garðin. Hetta tyktist alt at eydnast. Men so tá ið best um evni stendur, nú fær Birgir afturstig, verður undarligari enn nakrantíð og endar vitleysur. Elsa doyir og Katrin verður sitandi ógift, ein skyldmaður fær garðin og Katrin verður búgvandi í einum kurlpali saman við tí öra Birgiri.

Tað berst lesaranum fyri, at hövundin við hesi bók hevur sett sær fyri, at afturgeva fornt, gott málbrúk í bygd síni, trútt og trúliga. Bæði hevur hann her skrivað ein hóp av orðum, ið ikki eru prentað áður, og hartil hevur hann örgrynnt av máliskum, pátrúgv, gomlum ráðum og mongum sovorðnum, ið hevur so ómetaligan mentunarsøguligan týdning og er eitt so týðningarmikið uppiðskoyti til føroyskt mál. Vit kunnu ikki fulltakka Ejdesgård fyri tað bragd, hann her hevur gjørt. Ivaleyst er hetta í evstu stund, at alt hetta ríka tilfar er savnað og bjargað úr gloymsku. Víðari skal verða sagt, at tað er ein sonn gleði at lesa tann stíl, hövundin nýtir, so lættur og leikandi hann er.

Viðvíkjandi hesum, at málbera seg á føroyskum, er Ejdesgård slóðbrótari. Tá ið vit minnst til, at »Hitt ævinliga gonguverkið« fyri ein part er yvir tjúgu ára gamalt og hugsu um hvussu føroyskt málbrúk var tá, so er einki at taka seg aftur í, at Ejdesgård

var eina fremstur millum teir pennar, ið fóru føroyskt skrivað mál eitt fet fram viðvíkjandi smidligheit og var við til at minka um klutfina millum skrivað og talað tá í tíðini.

Tað er eftir brøgdunum og ikki eftir brekunum ein skal meta mannin. Her er bert rós framförd um bókina — ikki fyri tí, at okkurt kundi verið at sett fingurin á, eitt nú viðvíkjandi persónmyndan og sovorðnum, men lat tað nú vera, her hava vit fingið eina bók, sum er ein vinningur fyri føroyskar bókmentir og tað er hetta, vit skulu bíta merki í.

Heðin Brú.

Føroya Fiskasøla

Tað er hvørjum manni kunnugt, hvussu ónøgdir fiskimenn og ein hópur av reiðarum eru við Føroya Fiskasølu.

Tað verður sagt manna millum, at síðani Føroya Fiskasøla kom í kraft, hava fiskimenn fingið nógv minni burtur úr, enn tá ið fiskurin varð seldur ígjøgnum Jákup Dahl og aðrar.

Fiskimenn hövdu væntað annað. Víst verður á av fiskimönnum, at menn, sum hava verið við norskum skipum, hava fingið nógv meir burtur úr somu fiskanøgð pr. mann, enn fingist hevur við sølu ígjøgnum fiskasølu.

Stjóri Fiskasöluunnar roynir at umbæra seg við, at tað eru undantakstilfelli. Men fiskimenn duga ikki at skilja, at tað bara skal verða talan um undantakstilfelli, tá ið Føroyingar eru við, og enn og minni fata teir, at tað skal vera heimabrúkið í Noregi, sum skal hava orsakað hetta, tá ið stjórinn samstundis sigur, at Noregi hevur steðgað útflutningi vegna nógvan fisk.

Er hetta ikki uttanumtos?!

Stjóri Fiskasöluunnar harmast yvir mótmælisblöðini, at tey hava loyvt sær at finnst at fiskasöluni. Hann skuldetur tey fyri at hava gjørt ilt fyri søluarbeiðið. Men annars eigur hann, tykist okkum, eingi haldgóð mótprógvi uttan tað, at Kvívíkar Tummus hevur sjálvur verið við til at seta saltfiskaprisin. Sjálvandi hevur Tummus ábyrgd fyri sína ringu gerð. Men javnaðarmenn vóru nóti, at henda nevnd fekk annan myndugleika enn at seta ein fyrilikspris. Vit vildu hava, at skipað skuldi verða soleiðis, at fiskimenn skulu fáa eina eftirbetaling samsvarandi tann veruliga prisin á marknaðinum, annaðhvørt talan var um saltfiskasölu ella klippfiskasölu.

Stjóri fiskasöluunnar gjørdi klókt í at tikið atfinningar hvørja sær til umrøðu. Funnist verður at tí, at summir tykja at hava fyrimunnir í at sleppa av við fisk, at fáa fisk til turkingar. Hvi tíga her?

Í hesum blaði er drigin fram søla, ið gav tap uppá milliónina, og spurningar vórðu settir fram hesari sølu viðvíkjandi sum t. d. hvørjir ið áttu fiskin, hvør ið bar tapið, hvi henda søla fór fram, um hon var panikkisøla vegna kreppuna í Sjóvinnubankanum o. s. fr. Eingin frágreiðing, ikki eitt orð til frágreiðing.

Tað liggur á máli fiskimanna millum, at fiskur varð seldur til Noregs so lorkaliga, at vit komu at tapa 72 túsund kr. ella 3 oyru uppá kg. Eru allar ella mangar sølur farnar fram á henda hátt. So er ikki lögið, at illvilji og illgitan gongur sum sjúka millum fiskimenn.

Javnaðarmenn ráða tí til, at jarn-tjaldið ið nú liggur yvir fiskasöluni, verður hevjað.

Fiskasölan verður avtikin og umskipað fiskimannastættinum til fullar sömdir.

Hetta hevur verið og verður krav javnaðarmanna, og tað verður ikki helmað í fyrr enn vunnin verður á mál, hvussu so ofta tað verður felt.

Menn heita á okkum og biðja okkum um at greiða teim frá, hvat ið kann verða gjørt fyri at fáa hampuligan pris fyri bátafisk.

Vit vilja siga, at okkara hugsan er einasta hjargngin tann, at útróðr-feløg verða stovnað í hvørjari bygd.

Vit loyva okkum at endurprenta nýkur orð úr einum tíðindabrevi, sum stóð í »14. September« nú í vikuni. Tíðindini eru úr Skopun og eru »Sjófóðandi«: »Gott veður, men lítill fiskur fyri teim smáa bátunum; men vit vóna, um veðrið er lagligt, at fáa hampuligan fiskiskap út frá landi. Tað gongur væl við útróðrarfelagnum, vit fáa peningin í hondina, tá ið avreitt verður; frammanundan hava vit gjøgnum fleiri ár fingið ein pappírslepa uppá veiðuna, ongan pening, tá ið av tornar er inatökan vorðin til skuld.«

Afrat hesum tíðindum er at skoyta, uppá, at fiskakeyparar í Keypmannahavn í lötuni geva 2 krónur fyri kg av útróðarfiski. Um menn stovna út-

róðrarfelag og salta fiskin sjálvir, so kunnu teir fyrst rokna sær t. d. 55 oyru fyri fiskin við hövðinum ella 70 oyru kg fyri avhövdaðan fisk. Salt, fleking og tað, ið fiskurin lættar, kann metast um í peningi soleiðis, at fiskurin stendur tá í virði av 1 kr. 20 oyru pr. kg. Tað vil siga, at reinur vinningur aftaná at alt omanfyri nevnda er frároknað, verður 30 oyru fyri hvørt kg ella við öðrum orðum — menn fáa duplutan pris við at salta sjálvir og selja beinleiðis til Keypmannahavnar. Tá ið fiskurin hevur ligið 8 dagar í salti, kann hann verða seldur sum saltfiskur og er tá nærum einki lættmaður.

At rógva út við Grönlands sker ei leikur er,
at royna bát, hvør sterkast er,
og gongur best, ið skjótast fer,
um sund og sker.
við róp og larm, tað er ein harm,
víst hoyrdist fýs
um nógvan is,
sum gjørdi mein til fiskabein,
men einki snakk úr Torkusakk.

Tit hava onkran at teim hitt,
sum drukku fitt
av sötum spritt uppá kredit,
sum gjørdi stoy og munda doyð
har yvri í Ravens Stóroy.

Teir fóru har at rógva út,
men keyptu sirup, saft og spritt og krú

at blanda saman í ein dank,
og fóru allir í ein trunk,
at royna leik.

hvør sterkast var, og hvør ið sveik,
men dekan — tí at sprittid sveik,
var eingin leik.

at blenda nóg av sötum i
er ikki tí, at tað var gott,
at onkur helt, teir ótu rátt,
teir fingi ilt og hövdu spít
alt fremsamjarr,
men nevabaks

og loppulaks, tað enda fekk,

tí heim aftur gekk,

tí hövdið hekk á bátabekk,

men líkamikið gott var sílað,

fulla tunnu,

men ovltið fílað.

Umboðsrættur fiskimanna í Fiskasöluni

TRYGGINGARSAMBANDIÐ FØROYAR

Føroya Kriggstrygging... telf. 372
Føroya Brunatrygging... telf. 372

Føroya Sjóvátrygging... telf. 372
Føroya Vanlukkutrygging telf. 221

Vit tryggja:

Bátar - skip - vøru - hús - innbúgv - ferðagóðs bilar o. a.

Føroyingar eiga at tryggja í landsins egnu trygging -

— minnst til barnahjálparmerkið!

EMBÆTIÐ

sum vrakieftirlitsmaður fyri Suðuroyar sunnara vrakaradømi stendur opið at søkja.

Lönin er: Grundlön kr. 3.000.— árliga hekkandi 3. hvørt ár við kr. 300.— uppí kr. 3.600.— plus tær til eina og hvørja tíð galdandi viðbótur.

Byrjunarlönin í lötuni fyri ein giftan kr. 9.762.— árliga og ikki giftan og yvir 30 ára gamal kr. 8.262.— árliga.

Umsóknir við möguligum kvíðmælum og prógvi má vera landstýrinum í hendi seinast 15. januar 1953.

Føroya Landstýri.